Bosch & van Rijn
Groenmarktstraat 56
3521 AV Utrecht
030 – 677 6466

Auteurs
drs. D.Q. van Dijk
drs. G. Bosch

Opdrachtgever
Provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Scherp aan de wind

Versnelling Utrechtse windaanpak

Scherp aan de wind

Versnelling Utrechtse windaanpak

Datum
7-6-2017

Versie
Intern concept 0.1

Bosch & van Rijn
Groenmarktstraat 56
3521 AV Utrecht

Tel: 030-677 6466
Mail: info@boschenvanrijn.nl
Web: www.boschenvanrijn.nl

© Bosch & van Rijn 2017
Behoudens hetgeen met de opdrachtgever is overeengekomen, mag in dit rapport vervatte informatie niet aan derden worden bekendgemaakt. Bosch & Van Rijn BV is niet aansprakelijk voor schade door het gebruik van deze informatie

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 INLEIDING 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Aanpak 4
1.3 Leeswijzer 4

HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE HUIDIG BELEID 5
2.1 Provinciaal ruimtelijk beleid 5
2.2 Organisatie en overige activiteiten 6

HOOFDSTUK 3 ACTUELE INITIATIEVEN 7
3.1 Inleiding 7
3.2 Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop, gemeente Utrecht 7
3.3 Windpark Goyerbrug, gemeente Houten 9
3.4 Wijk bij Duurstede 10
3.5 Knooppunt Hoevelaken en Isselt, gemeente Amersfoort 10
3.6 Initiatief bedrijventerrein Het Klooster, gemeente Nieuwegein 11
3.7 Opschaling windpark Lopik, gemeente Lopik 11
3.8 Overige gemeenten 11
3.9 Samenvatting actuele initiatieven 12

HOOFDSTUK 4 CONCLUSIES 13
4.1 Bespreking van succes- en faalfactoren 13
4.2 Scenarios voor versnelling van de Utrechtse windopgave 14

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De realisatie van de doelstelling voor windenergie voor de provincie Utrecht, 65,5 MW opgesteld vermogen in 2020, staat onder druk. Er is nu 25 MW in de provincie geplaatst en met nog drie jaar te gaan, moeten er dus nog zo'n 13 molens van 3 MW worden gerealiseerd.

Figuur 1 **Huidige windmolens in de provincie Utrecht.**

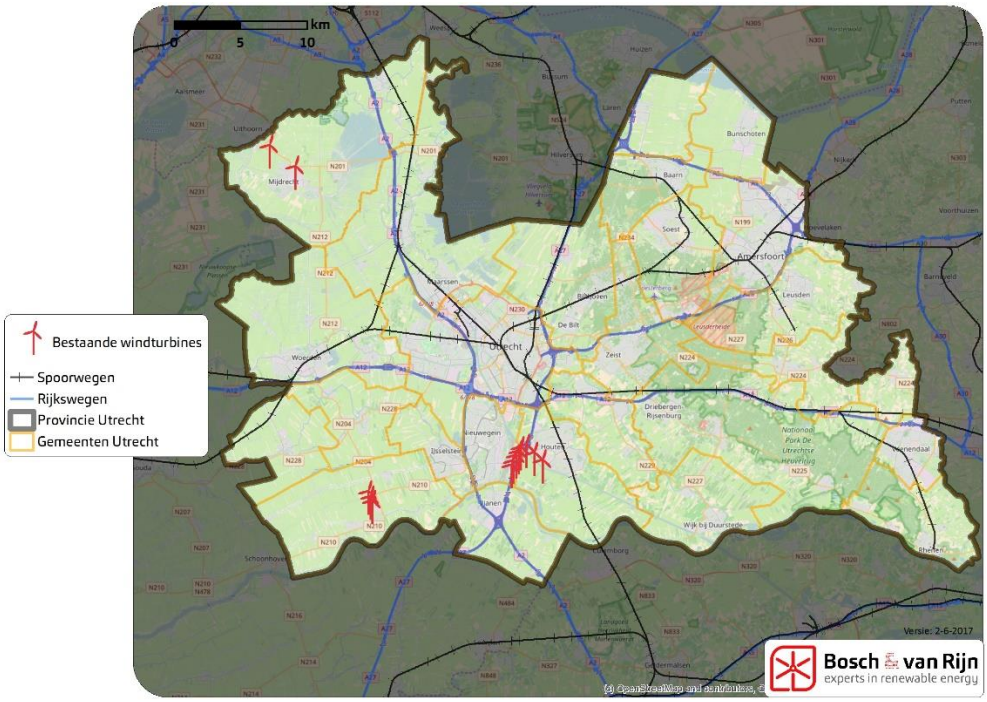

De RVO Monitor[1] beoordeelt het als *onwaarschijnlijk* dat de provincie de doelstelling voor 2020 tijdig realiseert. Het coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten stelt begin 2017 te evalueren of aanvullend beleid noodzakelijk is. Onderliggende rapportage geeft invulling aan deze evaluatie.

Conform offerte biedt deze rapportage een beknopte inventarisatie van het huidige provinciale windbeleid en een statusoverzicht van actuele projecten in de provincie. We benoemen succes- en faalfactoren van beleid en projecten. Ten slotte biedt de rapportage drie scenario's voor de versnelling van de Utrechtse windopgave.

[1] RVO Monitor Wind Op Land 2015, definitief, maart 2016

1.2 Aanpak

Voor de inventarisatie van het huidige beleid analyseerde Bosch & van Rijn verschillende relevante beleidsdocumenten en mediaberichtgeving, waaronder de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. In de periode april - mei 2017 zijn gesprekken gevoerd met gedeputeerde Pim van den Berg, provinciemedewerkers Rudolf Buis en Hans Kraaij en medewerker van de Natuur- en Milieufederatie Utrecht Ieke Benschop.

Voor het statusoverzicht van lopende initiatieven zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van de gemeenten Utrecht, Houten, Wijk bij Duurstede, Amersfoort, Nieuwegein, Lopik, Vianen, Woerden, Ronde Venen, De Bilt en Leusden. Van een deel van de overige gemeenten is een reactie per e-mail gekomen op een korte toegezonden vragenlijst.

[…]

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 inventariseren we het huidige provinciale windbeleid. Hoofdstuk 3 geeft een statusoverzicht van alle actuele initiatieven in verschillende gemeenten in de provincie. Hoofdstuk 4 behandelt succes- en faalfactoren en sluit af met scenario's om de Utrechtse windopgave te versnellen.

[…]

Hoofdstuk 2 Inventarisatie huidig beleid

2.1 Provinciaal ruimtelijk beleid

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) 2013 Provincie Utrecht (herijking 2016) wordt een onderscheid gemaakt tussen windturbines tot 20 meter en turbines vanaf 60 meter hoogte. Turbines tot 20 meter hoogte mogen overal in het landelijk gebied worden geplaatst. Voor turbines vanaf 60 meter zijn in de PRV 3 locaties aangewezen, zie de kaart in figuur 1.

Figuur 1 Windlocaties Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht

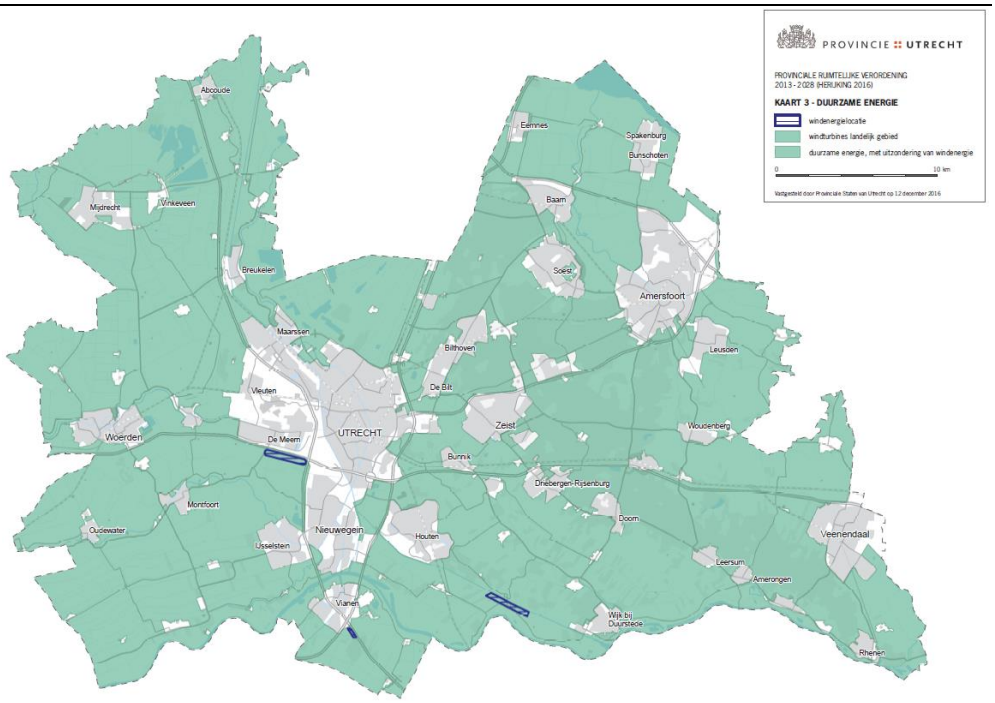

De drie aangewezen locaties zijn polder Rijnenburg in het zuidwesten van de gemeente Utrecht, nabij de Goyerbrug ten zuidoosten van Houten en de Autenasepolder bij knooppunt Everdingen in de gemeente Vianen. De eerste twee locaties zijn nog in ontwikkeling, de drie windturbines van de laatste locatie zijn inmiddels in aanbouw. Deze zijn naar verwachting eind 2017 operationeel.

Het ruimtelijk beleid in de PRV staat verder toe dat op andere locaties in het landelijk gebied windturbines worden ontwikkeld, als de betreffende gemeente daaraan wil meewerken. In dat geval wordt het gebied opgenomen in de PRV als windenergielocatie. De provincie draagt in die situatie de bevoegdheid voor vergunningverlening over aan de gemeente.

Daarnaast mogen er turbines worden geplaatst in stedelijke gebieden. Voor turbines binnen de stedelijke contouren gelden geen hoogtebeperkingen. Uit de PRV blijkt verder dat de voorkeur uitgaat naar ontwikkeling van windplannen met draagvlak bij het gemeentebestuur.

2.2 Organisatie en overige activiteiten

Op dit moment is een windcoördinator full time actief op het winddossier, zowel wat betreft beleid als projecten. De windcoördinator ondersteunt betrokken gemeenteambtenaren bij de opzet en uitvoering van windbeleid- en projecten.

Daarnaast heeft de provincie de Natuur- en Milieufederatie Utrecht (NMU) actief betrokken bij het Utrechtse windbeleid. De NMU levert een bijdrage aan lobby- en communicatieactiviteiten en ondersteunt energiecoöperaties.

Hoofdstuk 3 Actuele initiatieven

3.1 Inleiding

Op dit moment zijn er in de provincie 7 concrete initiatieven om windparken te ontwikkelen. Deze projecten in de gemeenten Utrecht, Houten, Wijk bij Duurstede, Amersfoort, Nieuwegein en Lopik bevinden zich in verschillende stadia van het ontwikkelproces.

Figuur 2 Lopende initiatieven in de provincie Utrecht (locaties bij benadering)

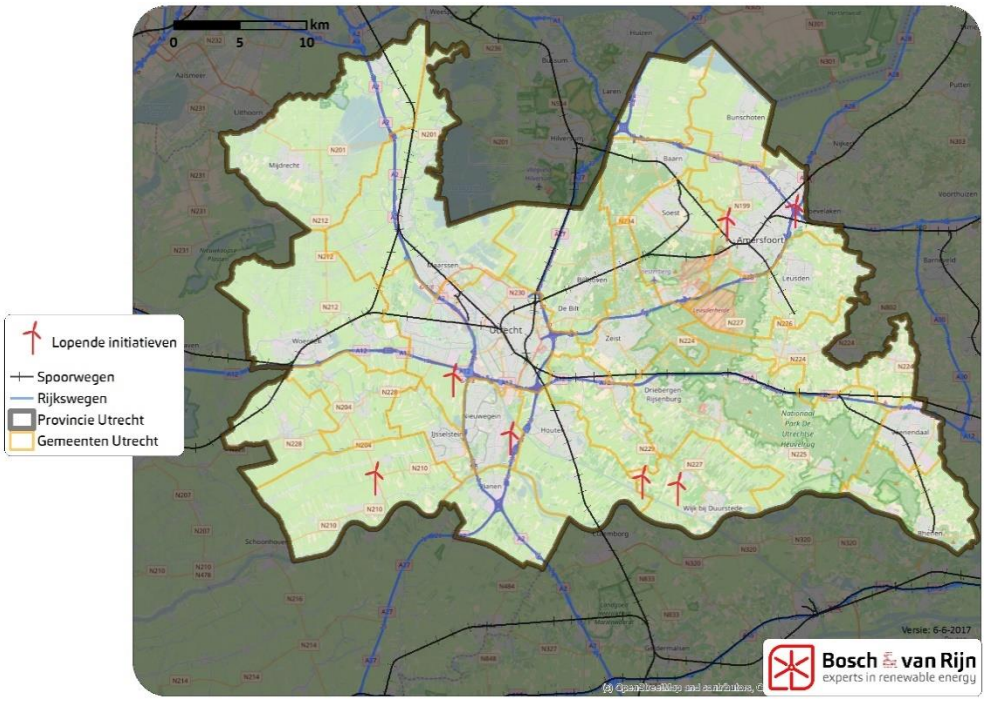

In de volgende paragrafen volgt een korte beschrijving van het project en de actuele stand van zaken rond de ontwikkeling van deze initiatieven.

3.2 Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop, gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht bereidt de polder Rijnenburg, ten zuidoosten van de stad in de hoek tussen de A2 en de A12, voor om te worden ontwikkeld tot een duurzaam energielandschap met zowel zonne- als windenergie.

Figuur 2 **Locatie Rijnenburg en Reijerscop**

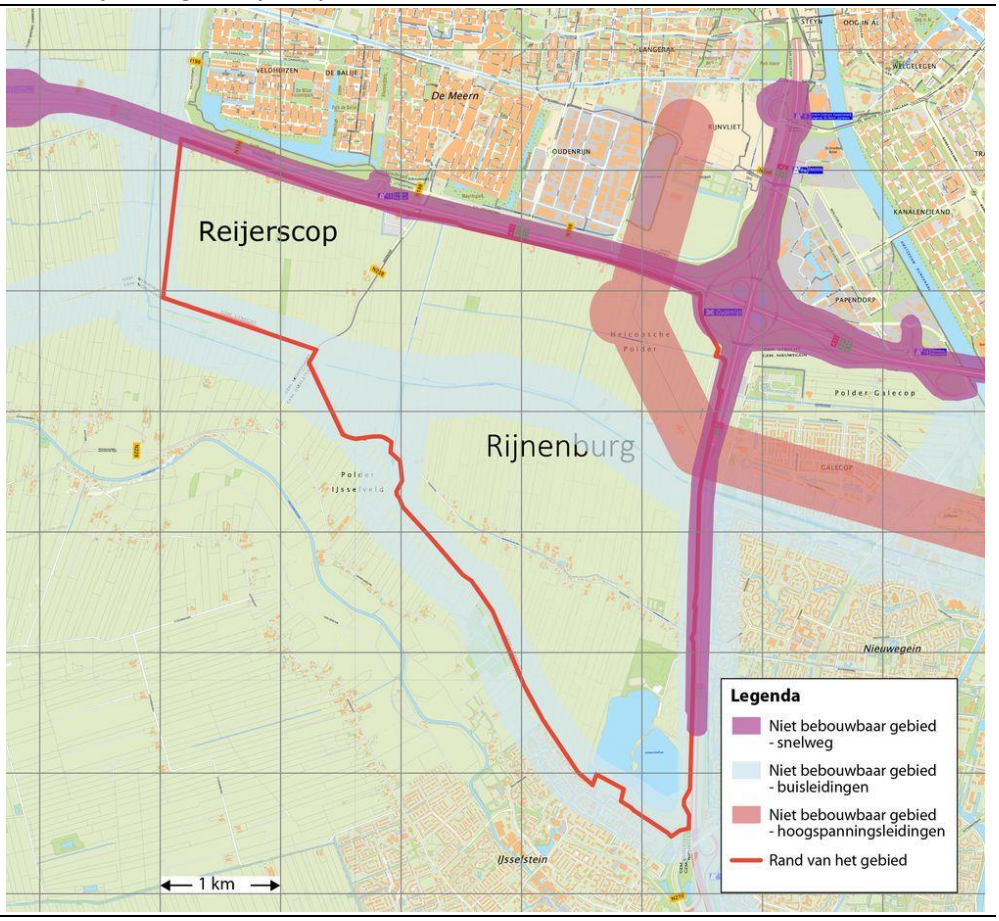

3.2.1 *Project/initiatief*

Het ontwikkelen van duurzame energie in de polder Rijnenburg maakt onderdeel uit van de gemeentelijke ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Het gebied biedt naar verwachting ruimte voor de ontwikkeling van meerdere windturbines en grootschalige zonnevelden.

3.2.2 *Status*

De gemeenteraad heeft vastgesteld dat in de polder tot 2030 geen woningbouw mag plaatsvinden en het college de opdracht gegeven duurzame initiatieven in de polder te stimuleren. Na een uitgebreid participatief proces met informatiebijeenkomsten en (online) stadsgesprekken heeft het College van B&W op 10 mei 2017 de *Startnotitie energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop* gepubliceerd[2]. De startnotitie vermeldt dat het gebied "…mogelijkheden biedt om hier grootschalige duurzame energieopwekking te stimuleren, zoals zonne- en windenergie"[3] maar bevat geen doelstellingen voor energieopbrengst of -vermogen.

[2] Zie https://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=utrecht&agendaid=1228&FoundIDs=D56d09732-6c19-4db6-b470-38c560ea6a20 voor het collegevoorstel, de startnotitie en het procesverslag van de stadsgesprekken.
[3] Startnotitie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop, 10 mei 2017, p. 5.

In de startnotitie wordt ontwikkelaars gevraagd om samen met de gemeente en belanghebbenden scenario's op te stellen voor een samenhangend energielandschap in Rijnenburg. Het gaat daarbij dan om zonne- en windenergie. De scenario's worden in de loop van 2018 verwacht en aan de gemeenteraad voorgelegd. De raad toetst vervolgens de scenario's aan de voorwaarden uit de startnotitie, waarna het gekozen scenario wordt opgenomen in een bestemmingsplan.

Voor de ontwikkeling van de scenario's zijn twee initiatiefnemers in beeld: Eneco en bewonersinitiatief Rijne Energie. Na het vaststellen van de startnotitie door de gemeenteraad (verwacht juni 2017) starten deze initiatiefnemers met het opstellen van de scenario's.

3.3 Windpark Goyerbrug, gemeente Houten

3.3.1 *Project/initiatief*

Windpark Goyerbrug is een initiatief van Blue Bear Energy voor de ontwikkeling van 3 of 4 windturbines (9 - 12 MW) ten zuiden van het Amsterdam-Rijnkanaal in de gemeente Houten.

Figuur 3 **Windpark Goyerbrug (bron: www.windparkgoyerbrug.nl)**

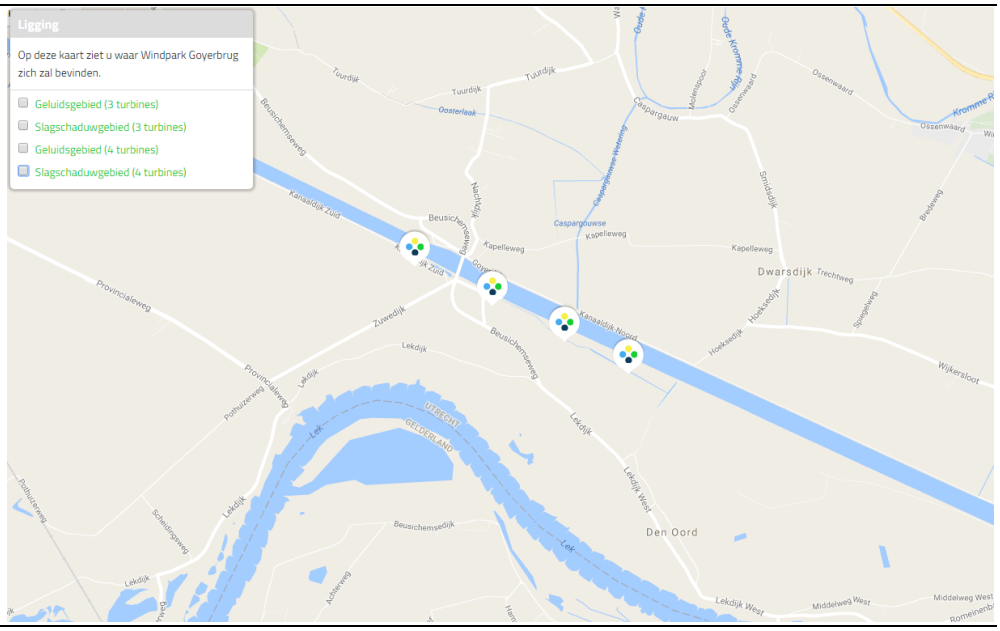

3.3.2 *Status*

De aanhoudende klachten rondom het in 2013 gebouwde windpark Houten over vooral geluidoverlast zorgen dat het windpark regelmatig (negatief) in het nieuws is. Tijdens een uitgebreid bemiddelingstraject proberen gemeente, eigenaar Eneco en omwonenden afspraken te maken over vermindering van geluidoverlast. Naar verwachting wordt dit traject deze zomer afgerond. Pas daarna is voor de gemeenteraad besluitvorming over windpark Goyerbrug aan de orde.

3.4 Wijk bij Duurstede

3.4.1 *Project/initiatief*

In de gemeente Wijk bij Duurstede loopt een initiatief voor een onbekend aantal molens ten westen van Wijk bij Duurstede rond het Amsterdam-Rijnkanaal.

3.4.2 *Status*

De gemeenteraad van Wijk bij Duurstede houdt de status van het bemiddelingstraject in buurgemeente Houten nauwlettend in de gaten. In september 2017 bespreekt de gemeenteraad een voorstel voor het opstellen van een toetsingskader in nauw overleg met inwoners en omwonenden, grondeigenaren en -gebruikers en belangenverenigingen binnen een straal van 1 kilometer van het gebied ten westen van Wijk bij Duurstede, rond het Amsterdam-Rijnkanaal.

In het gebied is ontwikkelaar De Wolff actief, die aan de gemeente heeft laten weten een maatschappelijke proces te willen starten om te werken aan het bevorderen van lokale acceptatie. Voor het initiatief van De Wolff is geen locatiestudie gedaan.

3.5 Knooppunt Hoevelaken en Isselt, gemeente Amersfoort

3.5.1 *Project/initiatief*

Er spelen in Amersfoort drie initiatieven voor windmolens in de gemeente. Eén van de initiatieven betreft een demonstratieproject voor een kleinere windmolen, dit initiatief laten we vanwege de geringe omvang in deze rapportage buiten beschouwing. De andere twee initiatieven spelen bij knooppunt Hoevelaken (De Hoef) en industriegebied De Isselt. Voor de locatie De Hoef wordt een vermogen van 9 MW verwacht, voor De Isselt gaat het om maximaal 3 turbines van 5 MW.

3.5.2 *Status*

Beide locaties worden geïnitieerd door enthousiaste lokale coöperaties, respectievelijk Duurzaam Soesterkwartier/Soesterwijkwiek en Energie Lokaal. In 2016 heeft de gemeenteraad opdracht gegeven voor het uitvoeren van een ruimtelijk en technisch haalbaarheidsonderzoek[4] naar Energielandschappen. Ook een draagvlakonderzoek maakt onderdeel uit van het onderzoek.

Na toetsing op geluid, slagschaduw, externe veiligheid en ecologie concludeert het onderzoek dat er geen doorslaggevende belemmeringen zijn om windmolens op genoemde locaties te ontwikkelen. Uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt verder dat 70% van de Amersfoorters vindt dat de gemeente actief op zoek moet gaan naar locaties voor wind- (en zonne-)energie. Verder vindt twee derde van de respondenten de locaties Isselt en knooppunt Hoevelaken acceptabel.

[4] Dit onderzoek werd mede gefinancierd door de provincie Utrecht.

Kortom, de acceptatie van windprojecten onder inwoners van Amersfoort is ruim voldoende. Vanuit actiegroepen uit buurgemeenten Soest en Hoevelaken hebben de initiatieven echter wel te maken met de nodige weerstand. Mede om die reden heeft de gemeenteraad heeft in mei 2017 besloten om het haalbaarheidsonderzoek voor windenergie niet vast te stellen.

3.6 Initiatief bedrijventerrein Het Klooster, gemeente Nieuwegein

3.6.1 *Project/initiatief*

Grondeigenaar Waternet wil samen met Eneco de mogelijkheden onderzoeken voor het ontwikkelen van een windpark met 4 tot 5 windturbines in de vermogensklasse 2 tot 3 MW langs het Lekkanaal op bedrijventerrein Het Klooster.

3.6.2 *Status*

In 2015 heeft het College van B&W van Nieuwegein een principeverzoek van Waternet voor onderzoek naar ontwikkeling van windturbines op genoemde locatie afgewezen. De belangrijkste reden hiervoor was de verwachte verstoring van bouwontwikkelingen in de nabijheid van het voorgenomen windpark.

Waternet wil graag samen met adviseur Eneco in gesprek blijven met de gemeente Nieuwegein over een mogelijk vervolg van de ontwikkeling. Op korte termijn worden geen activiteiten verwacht.

3.7 Opschaling windpark Lopik, gemeente Lopik

3.7.1 *Project/initiatief*

Ontwikkelaar Eneco heeft het voornemen om de huidige 3 turbines van windpark Lopik op bedrijventerrein De Copen te vervangen door een nog te bepalen aantal modernere windturbines met een groter vermogen. Het huidige windpark lijkt redelijk door de omgeving te worden geaccepteerd.

3.7.2 *Status*

De gemeente Lopik heeft geen duurzaamheidsbeleid geformuleerd en onderneemt op korte termijn geen concrete stappen om ontwikkeling van windenergie op te pakken. Wel is er binnenkort een algemene duurzaamheidsmarkt, waar breed wordt geïnformeerd over de mogelijkheden voor verduurzaming in brede zin.

3.8 Overige gemeenten

In de overige Utrechtse gemeenten spelen op dit moment geen concrete windinitiatieven. In de meeste gemeenten is of wordt gewerkt aan duurzaamheidsbeleid, waarbij ook wordt nagedacht over duurzame energieprojecten. In het algemeen staat het duurzaamheids- of energiebeleid in de kleinere gemeenten nog in de kinderschoenen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een gebrek aan capaciteit en deskundigheid.

3.9 Samenvatting actuele initiatieven

Met het operationeel worden van windpark Vianen (verwacht eind 2017) wordt er 6 MW toegevoegd aan het gerealiseerde windvermogen in de provincie. Om zich aan de afspraak met het rijk te houden, moet de provincie voor 2020 nog 34,5 MW aan windvermogen weten te realiseren.

Tabel 2 **Gerealiseerd windvermogen provincie Utrecht**

Gemeente	Aantal	Vermogen in MW	Bouwjaar
Ronde Venen	2	3	1994
Lopik	3	6	2007
Houten	3	6	2013
Nieuwegein	5	10	2014
Vianen	3	6	2017 (verwacht)
Totaal	**16**	**31**	

Tabel 2 geeft een overzicht van de stand van zaken van de 7 in dit hoofdstuk besproken initiatieven.

Tabel 1 **Status windprojecten in de provincie Utrecht**

Project	Indicatie vermogen	Status
Vianen	6 MW	In aanbouw
Utrecht	-	Startnotitie in gemeenteraad juni 2017
Houten	9 - 12 MW	Na afronding mediation zomer 2017 vervolg
Wijk bij Duurstede	-	Raad bespreekt toetsingskader sep 2017
Knooppunt Hoevelaken	9 MW	Haalbaarheidsonderzoek aangehouden
Bedr. terrein Isselt	max. 15 MW	Haalbaarheidsonderzoek aangehouden
Nieuwegein	8 - 15 MW	Geen activiteiten
Lopik	-	Geen activiteiten

De gemeente Utrecht start met een proces voor de ontwikkeling van scenario's voor de locatie Rijnenburg, ervan uitgaande dat de gemeenteraad in juni de startnotitie vaststelt. Voor de overige initiatieven geldt dat start van de juridische procedure nog niet in zicht is. Dat betekent dat, rekening houdend met de gebruikelijke doorlooptijd van ruimtelijke procedures, *geen van de initiatieven voor 2020 gerealiseerd wordt*.

Hoofdstuk 4 Conclusies

4.1 Bespreking van succes- en faalfactoren

4.1.1 *Algemeen*

Het is niet voor niets dat Utrecht de kleinste opgave voor windvermogen heeft in de afspraken tussen de provincies en het rijk. Op een klein oppervlak moet windenergie concurreren met vele andere functies die om ruimte vragen: stedelijk gebied en woningbouw, infrastructuur, natuur en landschappelijk gebied.

In de volgende twee paragrafen geven we weer welke succes- en faalfactoren een rol spelen bij de ontwikkeling van windenergie in de provincie.

4.1.2 *Provinciaal windbeleid: succesfactoren*

In principe sluit het provinciale beleid geen locaties uit voor windenergie en werkt tot dusver mee aan alle gemelde initiatieven en projecten. Ook worden geen beperkende voorwaarden opgelegd over hoogte van turbines of een nieuw-voor-oud-regeling. Tot op heden heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de bevoegdheid om in te passen.

De provincie staat gemeenten bij door onderzoeken of visualisaties (mee) te financieren en te begeleiden. De coördinator windenergie bij de provincie is deskundig, zichtbaar en betrokken bij vele initiatieven in de provincie. Deze ondersteuning wordt door de gemeenten zeer op prijs gesteld. Ook de rol van de NMU wordt positief gewaardeerd. De NMU, gefinancierd door de provincie, ondersteunt gemeenten, ontwikkelaars en coöperaties met lobby- en communicatieactiviteiten. Over het algemeen verloopt samenwerking tussen provincie en gemeenten in een constructieve sfeer.

Samenvattend de succesfactoren op een rij:

- Geen locaties op voorhand uitgesloten
- Geen beperkende voorwaarden aan turbines
- Financiële en inhoudelijke ondersteuning aan gemeenten
- Stimulerende inbreng wind-coördinator en NMU
- Collegiale samenwerking provincie en gemeenten

4.1.3 *Provinciaal windbeleid: faalfactoren*

Doelbereik raakt uit zicht door het ontbreken van dwingende beleidskaders of afspraken, waarin doelen en randvoorwaarden voor windenergie zijn afgesproken. De doelstelling van 65,5 MW in 2020 is niet vertaald naar concrete locaties en doelen in opgesteld vermogen in gemeenten. Deze vrijblijvendheid leidt tot een gebrek aan urgentie en het vooruitschuiven van concrete stappen en besluitvorming. Op deze wijze heeft de provincie zichzelf in feite 'buitenspel' gezet en afhankelijk gemaakt van de medewerking van gemeentebesturen om haar doelstellingen te bereiken.

In het algemeen kan worden gesteld dat Utrechtse gemeentebesturen aarzelen om een windinitiatief op de agenda te zetten. De angst voor publieke weerstand en eventuele electorale gevolgen speelt daarbij vaak een rol. Voor gemeenten zijn er geen consequenties verbonden aan het niet tot besluitvorming brengen van een initiatief. Het ontbreekt gemeenten daarnaast aan budget, capaciteit en inhoudelijke deskundigheid om initiatieven in samenwerking met buurgemeenten, initiatiefnemers en projectomgeving tot een goed einde te brengen. Gemeenten komen simpelweg niet toe aan het ontwikkelen en uitvoeren van een effectieve strategie voor windbeleid.

Samenvattend de faalfactoren op een rij:
- Dwingende beleidskaders ontbreken
- Gemeentelijke besluitvorming kan zonder gevolgen worden uitgesteld
- Onvoldoende capaciteit en deskundigheid bij gemeenten

4.2 Scenario's voor versnelling van de Utrechtse windopgave

Bosch & van Rijn voorziet drie scenario's voor de provincie Utrecht. Daarbij moet worden opgemerkt dat voor de scenario's geldt dat deze niet garanderen dat de Utrechtse windopgave voor 2020 wordt gerealiseerd. Omdat in maart 2018 de gemeenteraadsverkiezingen op de agenda staan, zullen gemeentebesturen minder geneigd zijn om gevoelige beslissingen te agenderen.

De energietransitie houdt echter niet op in 2020: naar verwachting wordt het beleid ten aanzien van de omschakeling naar duurzame energiebronnen scherper en doelstellingen ambitieuzer. De scenario's moeten dan ook in dat licht worden bezien: de provincie en de gemeenten voorbereiden op de energietransitie.

NB
Onderstaande scenario's zijn concepten en nadrukkelijk bedoeld om te bespreken met Gedeputeerde en medewerkers van de provincie. Van de eerste twee scenario's verwachten we niet dat de provincie daarvoor gaat kiezen, vandaar een globale beschrijving. We adviseren nadrukkelijk het laatste scenario. Uiteraard werken we het gekozen scenario na bespreking verder uit.

4.2.1 *Scenario voortzetten huidige inzet*

In dit scenario zet de provincie haar huidige inzet voort: zonder aanpassing van het provinciale ruimtelijke beleid. De gemeenten blijven verantwoordelijk voor het al dan niet realiseren van de windinitiatieven, daarbij inhoudelijk en financieel ondersteund door de provincie en NMU.

Voordelen:
- Geen extra inzet en capaciteit gevraagd

Nadelen:
- Doelbereik verder uit zicht en afhankelijk van gemeentelijke medewerking

4.2.2 *Scenario directief*

In dit scenario maakt de provincie gebruik van haar bevoegdheid om windparken in te passen door inpassingsplannen op te stellen. Het ruimtelijk beleid biedt hiervoor de mogelijkheid. Deze aanpak wordt om begrijpelijke redenen niet veel toegepast in Nederland: provinciebesturen waken ervoor om de verhoudingen met gemeenten op scherp te zetten. Bovendien wordt het inpassen door een hogere overheid door inwoners van de betreffende gemeenten slecht geaccepteerd. De voorbeelden uit de praktijk zijn dan ook op de vingers van een hand te tellen.

De provincie kan inpassingsplannen opstellen voor locaties in stedelijk gebied en voor twee van de drie in de PRV aangewezen windlocaties (het windpark op de derde locatie uit de PRV is inmiddels in aanbouw). In deze gebieden is de provincie het bevoegd gezag[5] voor projecten met een totaal opgesteld vermogen van 5 tot 100 MW.

Om dit scenario in te kunnen zetten is een stevige meerderheid in Provinciale Staten een vereiste. Daarnaast zijn meer middelen en capaciteit noodzakelijk, op ruimtelijk en juridisch vlak, maar bijvoorbeeld ook voor communicatie. Ook mag een grotere bestuurlijke inzet worden verwacht.

Voordelen:
- Concrete stap op weg naar doelbereik
- Besluitvorming door provincie is minder gevoelig voor lokale bezwaren en emoties

Nadelen:
- Negatief effect op bestuursrelatie tussen provincie en gemeenten
- Negatieve impact op lokale acceptatie
- Meer capaciteit, middelen en bestuurlijke inzet gevergd

[5] Art. 9f lid 1 Elektriciteitswet, art. 9e lid 1 Elektriciteitswet

4.2.3 *Intensief samenwerken*

In dit scenario komen provincie, gemeenten, initiatiefnemers en projectomgeving tot een intensieve samenwerking om gezamenlijk de schouders onder de windopgave te zetten. Dit betekent het opzetten van een programma gericht op twee doelen:

1. Komen tot bestuurlijke afspraken tussen provincie en gemeenten over concrete doelstellingen (bv. in bandbreedtes van MW) voor windenergie inclusief tijdpad;
2. Vervolgens komen tot afspraken tussen provincie, gemeente en initiatiefnemers over:
    a. Financiële participatie
        i. Gedeeld (coöperatief) eigendom
        ii. Meedelen in de opbrengsten
        iii. Fondsvorming
    b. Procesparticipatie

Deze afspraken kunnen op verschillende manieren worden vormgegeven. In het project Windenergie A16 is bijvoorbeeld gewerkt met een convenant voor 'sociale wind' tussen de provincie, de vier betrokken gemeenten en bijna 20 ontwikkelaars. De kleinere schaal waarop in Utrecht wind wordt ontwikkeld maakt minder 'zware' vormen mogelijk.

Het eerste doel geeft gemeentebesturen de nodige 'rugdekking' in de gevoelige discussie over windprojecten. Bij uitblijven van gemeentelijke besluitvorming kan, als laatste redmiddel, altijd worden verwezen naar de mogelijkheid voor provinciale inpassing. Het tweede doel verzekert partijen ervan dat een significant deel van de opbrengsten uit de exploitatie 'onder de molen' landt.

Om de doelen te verwezenlijken zet de provincie een programma op waar de volgende interventies deel van kunnen uitmaken:

- <u>Procesmanagement</u>

De provincie maakt capaciteit vrij (eigen medewerkers of inhuur) om te werken aan de realisatie van bovengenoemde doelen. De procesmanager initieert overleggen op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau, zorgt voor voortgang in het proces en werkt toe naar de totstandkoming van de afspraken tussen provincie, gemeenten, initiatiefnemers en andere belanghebbenden.

- <u>Kennisoverdracht</u>

Om de kennisachterstand bij gemeenten (vooral op het gebied van financiering, financiële participatie en lokale baten) in te lopen kunnen verschillende vormen van kennisoverdracht worden ingezet: seminars, werkbezoeken aan collega-overheden, een kennisnetwerk voor gemeentelijke ambtenaren of workshops voor coöperaties.

- Financiële ondersteuning

De provincie ondersteunt gemeenten bij de planontwikkeling door (voor)onderzoeken (ruimtelijk, milieutechnisch, organisatorisch, financieel) en procesbegeleiding (mee) te financieren. Ook kan de provincie een fonds inrichten waarmee (startende) energiecoöperaties worden ondersteund. Ook de ondersteuning van de NMU kan worden geïntensiveerd.

Deze aanpak leidt tot een grotere en gezamenlijk beleefde urgentie voor de windopgave. Bovendien komt meer de nadruk te liggen op een aspect van de winddiscussie die in de provincie tot op heden onderbelicht is gebleven: de lokale baten. Naast 'halen' (windturbines die het uitzicht verstoren) is er ook 'brengen': zowel voor de gemeentelijke begroting (leges, OZB) als voor de inwoners van de gemeente (gedeeld eigendom, groene stroom).

Voordelen:
- Beter zicht op doelbereik
- Samenwerken vanuit gedeelde belangen
- Positief effect op lokale betrokkenheid en acceptatie
- Lokale baten (voor zowel gemeentelijke organisatie als inwoners)
- Duidelijkheid over provinciale inzet versterkt acceptatie

Nadelen:
- Arbeids- en kapitaalintensief proces
- Grote bestuurlijke inzet vereist

Bosch & van Rijn
experts in renewable energy

Groenmarktstraat 56
3521 AV Utrecht
www.boschenvanrijn.nl

© Bosch & Van Rijn 2016
Behoudens hetgeen met de opdrachtgever is overeengekomen, mag in dit rapport vervatte informatie niet aan derden worden bekendgemaakt. Bosch & Van Rijn BV is niet aansprakelijk voor schade door het gebruik van deze informatie.